

Masarykova univerzita	
Fakulta	Filozofická fakulta
Obor řízení	Lingvistika konkrétních jazyků (germánské jazyky)
Uchazeč	doc. Mgr. Jan Chovanec, Ph.D.
Pracoviště uchazeče	Filozofická fakulta, Masarykova univerzita
Složení komise	
Předseda	prof. RNDr. Václav Blažek, CSc. <i>Filozofická fakulta, Masarykova univerzita</i>
Členové	Univ.-Prof. Dr. Helmut Gruber <i>Univerzita Vídeň</i> prof. PhDr. Aleš Klégr <i>Univerzita Karlova</i> Prof. Dr. Josef Schmied <i>Technická univerzita Chemnitz</i> prof. PhDr. Jarmila Tárníková, CSc. <i>Univerzita Palackého v Olomouci</i>

Hodnocení vědecké / umělecké kvalifikace uchazeče

Jan Chovanec vystudoval v letech 1991-1997 jednooborový magisterský obor anglický jazyk a literatura na Filozofické fakultě MU v Brně. Během studia absolvoval jednorozhodný výměnný studijní pobyt na University of Tennessee v městě Chattanooga v USA. Magisterskou práci sice psal v oblasti srovnávací lexikologie (*Anglické a české názvy rostlin*) pod vedením prof. Josefa Hladkého, ale jeho další odborný zájem podnítil především kurzy v oblasti analýzy diskurzu, stylistiky a mluveného jazyka vyučované prof. Ludmilou Urbanovou, u níž následně pokračoval v interním doktorském studiu (1997-2000). Toto studium zakončil obhajobou anglicky psané dizertace *Interpersonal Aspects of Printed News Discourse: A Sociolinguistic Study of the Woodward Case Reporting in the Electronic Telegraph*, za kterou mu byla v roce 2001 udělena Cena rektora MU. Některá z klíčových zjištění této nepublikované práce byla následně rozpracována v pozdější monografii *The Pragmatics of Tense and Time* (2014).

Během doktorského studia navštěvoval nad rámec svého oboru také přednášky a semináře v oborech dějiny umění, francouzský jazyk, žurnalistika a právo, což jsou oblasti, které dále formovaly jeho přístup k pragmatistické analýze jazyka a komunikace. V letech 2007-2009 se účastnil řešení projektu GAČR „Integrace v jazycích, jazyky v integraci“ (hlavní řešitel prof. Krčmová, 405/07/0652), v letech 2016-2018 byl řešitelem individuálního projektu GAČR „Diskurzivní konstrukce jinakosti v mediálním a postmediálním prostoru“ (16-05484S). V roce 2013 absolvoval kratší badatelský pobyt na Duke University a North Carolina State University v USA, v roce 2015 pak na University of Ottawa v Kanadě. V roce 2001 absolvoval sociolingvistický kurz Language and Gender na Central European University v Budapešti (prof. Eva Vasvari, prof. Deborah Cameron) a v roce 2008 letní školu forenzní lingvistiky na Aston University v Birminghamu (pod vedením prof. Malcolm Coultharda).

V roce 2017 se habilitoval na FF MU s habilitačním spisem „The Discourse of Online Sportscasting: Constructing Meaning and Interaction in Live Text Commentary“, který následně vyšel jako odborná monografie v prestižním nakladatelství John Benjamins (2018).

Ve své badatelské práci se Jan Chovanec orientuje především na projevy široce pojímané interpersonální jazykové funkce. Tento přístup je patrný především v jeho monografii *Pragmatics of Tense and Time* (2014), která podává komplexní pragmatickou interpretaci kategorie času a jejího jazykového ztvárnění v žánru anglického zpravodajství. Ve svém přístupu k jazykové analýze doc. Chovanec důsledně aplikuje funkční metody. Ten pojímá jako nástroj, pomocí něhož mluvčí dosahují svých cílů. Toto instrumentální vnímání jazyka, tak charakteristické pro moderní obory analýzy diskurzu a sociopragmatiky, ho nutí hledat a popisovat způsoby, jimiž mluvčí formují své promluvy v úzké souvislosti s mnohovrstevnatými jazykovými kontexty. Co se týče tematického zaměření, doc. Chovanec se ve své odborné práci soustavně věnuje různým formám mediálních a institucionálních diskurzů, od jazyka tištěných médií, mluvených televizních pořadů, internetových médií až po interpersonální komunikaci v sociálních médiích. Ve svém výzkumu se zabýval celou řadou témat – jazykem sportu, jazykovým ztvárněním humoru, diskriminačními strategiemi, ale také politickým diskurzem a jazykem populismu. Od studia jazykových forem se jeho badatelský zájem postupně přesunul k analýze komunikačních rámců a jemných aspektů vzájemné interakce mluvčích, přičemž dbá na způsoby, jakými v komunikaci mluvčí konstruují vlastní identitu. V poslední době se do popředí jeho zájmu dostává problematika jazykové stylizace, vyjadřování autentičnosti a míšení, resp. prolínání jazykových forem v nejrůznějších mediálních (a postmediálních) komunikátech. Zdá se, že široké rozpětí výzkumných témat má konzistentní základ – charakterizuje ho ryze funkční přístup k analýze, minuciózní kvalitativní rozbor jazykových jevů a jejich detailní interpretace s ohledem na záměry mluvčího a daný kontext.

Vzhledem ke svému oboru (tj. anglistika) publikuje Jan Chovanec převážně v angličtině, přičemž podstatná většina jeho publikací vyšla v zahraničí. Je autorem **dvou** zásadních odborných monografií vydaných u nizozemského nakladatelství John Benjamins. Výše zmíněná kniha „*Pragmatics of Tense and Time*“ (2014), která přináší inovativní pohled na problematiku časové deixy v jazyce anglicky psaných mediálních textů, již byla 30x citována v zahraničních odborných studiích. Monografie „*The Discourse of Online Sportscasting*“ (2018), která shrnuje autorův více než desetiletý výzkum nového typu zpravodajského diskurzu na pomezí klasických a sociálních médií, je ceněna pro interdisciplinární přístup propojující pragmatiku s multimodální analýzou diskurzu.

Doc. Jan Chovanec je dále spoluautorem **dvou** lexikografických publikací zaměřených na právní angličtinu (*Soudní překlad a tlumočení, Anglicko-český slovník uprchlíckého práva*). Je spolueditorem **čtyř** zahraničních kolektivních monografií (z nichž tři vyšly v nakladatelství John Benjamins) a editorem či spolueditorem **pěti** zvláštních čísel časopisů (3x *Brno Studies in English*, 1x *European Journal of Humour Research*, 1x *Journal of Pragmatics*).

Během své akademické dráhy publikoval **67** článků, z toho **13** původních článků v časopisech zařazených v databázi Web of Science, **7** článků v časopisech v databázi Scopus, **2** články v jiných recenzovaných časopisech, **32** kapitol v odborných knihách, **13** článků ve sbornících. Jeho publikace zahrnují jak původní vědecké studie, tak i přehledové texty (např. kapitoly v *The Routledge Handbook of Language and Media*, 2017, *The Routledge Handbook of Translation and Pragmatics*, 2020) i extenzivní hesla v encyklopediích (např. Grammar in the Law - *The Encyclopedia of Applied Linguistics* a Cliché - *The International Encyclopedia of Linguistic Anthropology*, obojí Wiley Blackwell). Tyto publikační výstupy doplňuje **31** recenzí a jiných popularizačních článků, zpráv z konferencí atd.

Přednesl **96** konferenčních příspěvků, především na zahraničních odborných fórech. Jeho činnost dále zahrnuje **33** zvaných přednášek (Mnichov, Regensburg, Porto, Alicante, Edmonton, Orebró, Durham, Raleigh, Winston-Salem, Niš, Warwick, La Laguna).

Vzhledem k tomu, že takřka všechny autorovy publikace jsou napsány v angličtině a vyšly v zahraničí, má jeho dílo velký ohlas v mezinárodním kontextu. K dnešnímu datu získaly jeho práce přes **600** citací, z nichž je celá řada v prestižních publikacích od předních odborníků v oboru.

Závěr: Vědecká / umělecká kvalifikace uchazeče **odpovídá** požadavkům standardně kladeným na uchazeče v rámci řízení na jmenování profesorem v oboru Lingvistika konkrétních jazyků (germánské jazyky).

Hodnocení pedagogické způsobilosti uchazeče

Ještě během svého interního postgraduálního studia působil Jan Chovanec jako pedagog na Centru jazykového vzdělávání MU. V roce 1997 spoluzakládal oddělení na Filozofické fakultě, následně vyučoval i na fakultě ekonomicko-správní a několik let pak na právnické fakultě. Jeho zájem o právní angličtinu a obecněji o profesní jazyk a výuku odborného stylu se odráží i v jeho odborné činnosti (viz např. kniha *Soudní překlad a tlumočení* a editorství učebního manuálu *Flight into the Land of ESP*). V letech 2000-2001 pro Soudcovskou unii organizoval a vyučoval kurz „Angličtina pro soudce“, který vycházel i z jeho praxe soudního tlumočnicka a překladatele. Absolvoval řadu školení a kurzů Britské rady v oboru „Angličtina pro specifické účely“ (Pécs, Maďarsko, Sinaia, Rumunsko) a také kurz „ICT v ELT“ (Limerick, Irsko), čímž si rozšířil svoji pedagogickou kvalifikaci, kterou původně získal během svého magisterského studia na FF MU.

V roce 2001 působil jeden rok na Katedře anglického jazyka Pedagogické fakulty MU a od roku 2001 až do současnosti je kmenovým zaměstnancem Katedry anglistiky a amerikanistiky na FF MU. Od roku 2018 také působí na částečný úvazek (0,5) na Ústavu cizích jazyků SLU v Opavě. Úzká pedagogická spolupráce probíhá také s University of Lapland ve finském Rovaniemi, kde jako externista od r. 2018 pravidelně vyučuje kurzy psané a mluvené právní angličtiny. V roce 2020 zde mj. organizoval kurz akademického psaní pro doktorandy. Další zahraniční zkušenosti s výukou má z Magdeburgu a Řezna, kde v letech 2006 a 2009 vyučoval intenzivní kurzy „Language in the News“ (v Řezně společně s prof. Roswithou Fischer).

Na svém domovském pracovišti zajišťuje výuku klíčových lingvistických předmětů anglistiky v bakalářském, magisterském i doktorském programu. Mimoto pedagogicky působí i v magisterském programu „Severoamerická areálová studia“. Výuka jeho volitelných magisterských kurzů „Jazyk v médiích“, „Forenzní lingvistika – jazyk a právo“, „Jazyk mluvených médií“ a „Interkulturní komunikace“ se těší velkému zájmu studentů, kteří oceňují jeho multidisciplinární přístup a práci s aktuálním jazykovým materiálem.

Na základě jeho iniciativy došlo k podepsání smluv pro mobility Erasmus s anglistikami a jazykovými pracovišti na univerzitách ve finském Rovaniemi, estonském Tartu, portugalském Portu a polské Lodži. Několikrát se zúčastnil badatelského programu na partnerské univerzitě ve Vratislavi, kde navázal spolupráci v oblasti podpory postgraduálního studia, a to formou společně organizovaných workshopů PGS studentů anglické jazykovědy (2018 Wrocław, 2019 Brno), ke kterým jsou na pravidelné bázi zváni i studenti jiných univerzit (Krakov, Opole, Praha).

Po dobu svého pedagogického působení vedl Jan Chovanec **64** bakalářských a **44** magisterských diplomových prací. Byl školitelem několika doktorandů, z nichž čtyři pod jeho vedením již doktorskou práci obhájili. V rámci doktorského studia také oponoval několik dizertací obhajovaných na FF UK v Praze a FF OU v Ostravě a na univerzitách v Sydney, Tartu a Valencii. Byl členem komise pro habilitační řízení na FF UK v Praze a v Helsinkách.

Na svém domovském pracovišti působí jako garant navazujícího magisterského oboru Anglický jazyk a literatura.

Závěr: Pedagogická způsobilost uchazeče **odpovídá** požadavkům standardně kladeným na uchazeče v rámci řízení na jmenování profesorem v oboru Lingvistika konkrétních jazyků (germánské jazyky).

Hodnocení uchazeče jako význačné a uznávané vědecké / umělecké osobnosti v daném oboru

Doc. Jan Chovanec patří k předním českým anglistům a řadí se k respektovaným lingvistům i v mezinárodním měřítku. V oblasti anglistiky přispěl k detailnímu poznání některých nových komunikačních žánrů (především živě vysílaného psaného zpravodajství na internetu, tzv. live text commentary). Oblastí jeho zájmu je ale nejen synchronní mediální jazyk, jak je patrné z výše uvedené charakteristiky, ale také jeho diachronní dimenze. V oblasti historické pragmatiky např. zmapoval postupné formování žánru sportovní zprávy v britském tisku 19. století nebo na základě nově zjištěného materiálu z českých humoristických časopisů (týkajícího se zkázy Titaniku) modifikoval stávající teorii vysvětlující roli medializace při vzniku humorných reakcí na pohromy a katastrofy (tzv. disaster humour). Je bezpochyby zajímavé, že řada jeho studií – v oblasti historického materiálu či digitálních forem veřejného diskurzu – se přímo či nepřímo dotýká problematiky jazykové změny. Spíše než o změnu jazykové formy jako takové se však v jeho pojetí jedná o vznik nových žánrů, proměny textových konvencí,

transformace vzorců verbálního chování a modifikace participačních rámců komunikace v důsledku technologické podmíněnosti komunikátů. S tím jsou nevyhnutelně spojeny další sociopragmatické procesy, např. obecná konverzacionalizace jazyka, rostoucí míra verbální agrese a vzrůstající tolerance vůči nezdvořilosti.

Významnou součástí odborné činnosti doc. Jana Chovanca je editorská činnost. Od roku 2006 působí jako hlavní editor mezinárodně uznávaného časopisu *Brno Studies in English*, který byl pod jeho vedením přijat do databází Scopus a ERIH+. Během 15 let ediční práce prošlo pod jeho dohledem recenzním řízením přes 600 rukopisů odborných studií a bylo publikováno 27 čísel časopisu *Brno Studies in English* a 4 čísla časopisu *Theory and Practice in English Studies*, který původně zakládal v roce 2003 jako konferenční sborníkovou řadu. Mezinárodního ocenění se mu za jeho odbornou činnost dostalo zařazením do redakčních a recenzních řad časopisů *Interactions*, *European Journal of Humour Research*, *Revista Alicantina de Estudios Ingleses* a *Internet Pragmatics* (John Benjamins). Potvrzením jeho přínosu pro mezinárodní komunitu je skutečnost, že v roce 2020 byl jmenován členem ediční rady nejprestižnějšího časopisu v oboru – *Journal of Pragmatics* (vydavatelství Elsevier).

Velmi rozsáhlá je jeho pravidelná recenzní činnost pro impaktované domácí i zahraniční časopisy vydávané nakladatelstvími Elsevier, Sage, John Benjamins, de Gruyter, Taylor and Francis a jinými. Předpublikační posudky pro připravované knižní publikace si od něj vyžádala nejen česká ale i zahraniční vydavatelství, mimo jiné Routledge, Bloomsbury, Cambridge University Press, Kluwer a John Benjamins.

Dalšího významného ocenění se mu dostalo v roce 2013, kdy byl přizván k účasti ve výzkumné skupině Ross Priority Broadcast Talk group, kde pravidelně vystupuje s příspěvky z oblasti českého a anglického mediálního diskurzu. V této skupině je jediným členem z oblasti střední a východní Evropy.

Doc. Jan Chovanec je členem několika oborových asociací - IPrA (International Pragmatics Association); AmPrA (American Pragmatics Association) a CZASE (Czech Association for the Study of English). V minulosti byl členem IAFL (International Association of Forensic Linguistics) ale také profesních organizací IATEFL (International Association of Teachers of English as a Foreign Language), MSATE (Moravsko-slezská asociace učitelů angličtiny) a AMATE.

V posledních letech bývá pravidelně zván do akademických výborů významných kongresů a konferencí, např. Communication Styles (Krosno, 2017), konference americké pragmatické asociace AMPrA4 (Albany, 2018), sociolingvistické konference ICS2 (Budapešť 2018), digitální diskurz ADDA2 (Turku, 2019) a Transatlantic Dreams (Halifax, 2019). K přednesení hlavních plenárních přednášek byl pozván na konference do Niše (2019), Chemnitzu (2019) a Valencie (2021). V roce 2015 byl osloven k semináři a přednášce na univerzitě v kanadském Edmontonu.

Opomenout nelze ani jeho činnost akademicko-organizační. Ve spolupráci se zahraničními kolegy (Isabel Ermida, Marta Dynel, Villy Tsakona, Katarzyna Molek-Kozakowska) doc. Chovanec pravidelně organizuje odborné panely na zahraničních konferencích IPrA a ESSE (např. Aarhus, Istanbul, Košice, Tallinn, Hong Kong), týkající se mj. mediální komunikace, politického diskurzu, humoru a intertextuality.

V současné době se účastní mezinárodní spolupráce s několika zahraničními týmy: na univerzitě Minho (Braga, prof. Ermida) participuje na projektu NetLang zaměřeném na kyberšikanu a nenávistné projevy na internetu, s týmem soustředěným kolem univerzity v Utrechtu (pod vedením prof. Kuipers) se podílí na mezinárodním komparativním výzkumu humoru v době pandemie covid-19, a s univerzitami v Turku a Helsinkách (prof. Johansson, prof. Tanskanen) se zaměřuje na inovativní aspekty interpersonální komunikace v sociálních médiích.

Závěr: Uchazeč je význačnou a uznávanou vědeckou osobností v daném oboru. Významně se **zasluhuje** o profilování a rozvoj tohoto oboru. **Představuje** jednu z vůdčích osobností vědecké školy nebo výzkumného týmu v oboru.

Výsledek tajného hlasování komise

Hlasování se uskutečnilo: elektronicky

Počet členů komise		5
Počet odevzdaných hlasů		5
z toho	kladných	5
	záporných	0

Návrh komise

Na základě výsledku tajného hlasování následujícího po zhodnocení vědecké / umělecké kvalifikace, pedagogické způsobilosti a profilu uchazeče jako význačné a uznávané vědecké osobnosti předkládá komise Vědecké radě Filozofické fakulty Masarykovy univerzity návrh **jmenovat uchazeče profesorem** v oboru Lingvistika konkrétních jazyků (germánské jazyky).

V Brně dne 30.03.2021

prof. RNDr. Václav Blažek, CSc.

.....